

До

Председателя на научното жури, определено със Заповед № РД-38-188/08.04.2022 г на Ректора на НАТФИЗ, проф. д-р Светослав Овчаров,

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р Станислав Семерджиев, хабилитиран в научна област 8. Изкуства, в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, ректор и преподавател по „Драматургия“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, включен в състав на научно жури, като вътрешен член в конкурс за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР“ в област на висшето образование 8. Изкуства, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“ (мениджмънт в екранните изкуства (авторско право), обявен в ДВ, бр.37, стр. 128/17.05.2022 г.

относно представените научни трудове на доц.д-р.Марияна Георгиева Лазарова – единствен кандидат в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност.

Настоящото становище е изготвено в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му, и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

I. Общо представяне на кандидата и оценка за съответствие с минималните национални изисквания.

Доц. д-р Марияна Лазарова е дългогодишен преподавател в НАТФИЗ. Кандидатката притежава две магистърски степени: по право и кинознание и е доктор по кинознание, киноизкуство и телевизия. Педагогическата ѝ дейност е съсредоточена в посочените две научни области, в които е разработила включените в конкурсната документация 9 броя учебни програми, предназначени за обучение на студенти във всички образователни степени и в двата факултета. Доц. Лазарова е един от основоположниците и първопроходците на обучението по авторско право в Академията. Активно участва в академичния живот като е заемала последователно длъжностите: секретар на атестационната комисия /ФЕИ/, член на Академичния съвет, член на Консултативния съвет по научно развитие /КСНР/, правен консултант по въпросите на интелектуалната собственост. Понастоящем е член на катедра „Аудиовизуално производство“, ръководител на магистърска специалност „Мениджмънт в екранните изкуства“ /МЕИ/ и Председател на Контролния съвет на НАТФИЗ. Кандидатката е деен член и на няколко неправителствени

организации като: Академика 21, Съюза на юристите в България, Съюза на българските филмови дейци /СБФД/, на EIPFN - Европейска мрежа на преподавателите по интелектуална собственост и ENCATC - Европейска мрежа за културен мениджмънт и политика. През 2015 г. тя се хабилитира като „доцент“ по мениджмънт в екранните изкуства, във Факултет „Екранни изкуства“ /ФЕИ/ в НАТФИЗ. След внимателен преглед на конкурсната документация може да се направи заключението, че в количествено отношение **тя е изпълнила и дори надхвърлила по някои показатели минималните наукометрични изисквания за обявената длъжност „професор“**. За качеството на нейната научна продукция свидетелстват позоваванията и цитиранията на нейни трудове от други автори, както и публикациите ѝ в редица реномирани издания.

II. Изследователска, научна и практическа дейност.

Доц. д-р Марияна Лазарова е автор на четири монографии и многобройни публикации в издания по изкуствата, в научни и академични издания. В конкурса участва с две монографии: хабилитационен труд „Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудио-визуални произведения.“- изд.“Водолей“ 2022 г., ISBN 978-619-7533-13-2 и „The Centaur of Albion. Traditions and their Transformations in the British Cinema of the 90s of the 20th Century.”- Vodolei Publishing 2019 г., София, ISBN:978-954-9415-99-5. За качествата на последната книга е показателно обстоятелството, че тя е издадена на английски език с финансиране на превода, след спечелен конкурс обявен от CILECT – Международната асоциация на филмови, аудиовизуални и медийни училища. През 2015 г. монографията „Кентавърът от Албион. Традиции и техните трансформации в британското игрално кино от 90-те години на 20 век”, изд. Просвета, 2014 г., София, ISBN: 9789540130606 беше отличена с престижната награда за професионално майсторство на Българската филмова академия за книга - филмова теория, история и критика за 2014 г.

В списъка с конкурсните материали са включени също публикации в специализирани издания по изкуствата, отнасящи се до двете научни области: право и киноизкуство. Общият списък с публикации съдържа над 30 статии и доклади, някои от които са издадени на английски език в реферирани и индексирани научни издания. С голяма част от приложените текстове, доц. Лазарова е участвала в конференции, семинари и други научни форуми и те са били публикувани от авторитетни академични издателства с научно рецензиране, което е признание за тяхната изследователска стойност и теоретични приноси. В допълнение към това, трябва да се изтъкне и богатият практически опит на доц. Лазарова в областта на управление на правата на интелектуална собственост, придобит като бивш изпълнителен директор на ОКУП ПРОФОН, участник в работна

трупа към Министерство на културата за изменение и допълнение на ЗАПСП и правен консултант по авторско право. Това дава възможност на доц. Лазарова в лекционните курсове да излага пред студентите сложната авторско-правна материя с необходимия баланс между теория и практика. Паралелно с педагогическата си активност, тя развива проектна дейност, организира уъркшоупи и майсторски класове по въпросите на интелектуалната собственост в аудиовизията.

III. Теоретико-методологични и приложно-образователни приноси на хабилитационния труд.

Публикуваният научен труд *Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудиовизуални произведения.*“, изд. “Водолей“ 2022 г., ISBN 978-619-7533-13-2, с който кандидатката участва в обявения конкурс, представлява първо по рода си изследване на български език на комплицираната материя за управление на дигиталните права на филмовите продуценти. Високата степен на актуалност на изследването се дължи на неопровержимото обстоятелство, че предлагането на електронен достъп до аудиовизуално съдържание е все по-важен източник на приходи за филмовата индустрия. Изложението е разгърнато на 303 страници и съдържа ясно очертани обект, предмет, цели, изследователски задачи, работни хипотези и използвана методология, като е съобразено с поставените ограничения. В предмета на изследване е обхванат и правно-регулаторния режим на лицензирането в цифрова среда, нормативната база, специфичната правна терминология, както и организационно-институционалната структура. Многоаспектно и с използване на интердисциплинарен подход са анализирани характерните особености и „вирусната“ природа на защитеното дигитално аудиовизуално съдържание, неговото видово разнообразие и дистрибуционни стратегии. Отделни глави са посветени на особеностите на индивидуалното и на колективното управление на права, с акцент върху лицензионни практики и бизнес – моделите, базирани на използване на защитено аудиовизуално съдържание в електронна среда. Подробно е анализирана авторско-правната реформа като част от Европейската стратегия за създаване на единен цифров пазар с анализ на основните моменти от съдържанието на Директивата за авторско право и сродните му права в цифровия единен пазар, която предстои да бъде имплементирана във вътрешното законодателство.

В допълнение, могат да бъдат изтъкнати приносните моменти в работата, свързани с анализиране на връзката между авторското право и социалните политики в съвременните икономики, базирани на знанието, ведно с очертаване на реалната ситуация на състоянието на пазарите и на перспективите на развитие, свързани с оптимизиране на правната и институционална рамка. Към работата има приложен речник на

съотносимите към изследването английски термини, нормативни актове и използвани абривиатури, което съдейства за прецизиране на научния апарат.

Изследването съдържа *оригинални научно-теоретични приноси*, които се отнасят до спецификата на управлението на дигитални продуцентски права в корелация с развитието на бизнес-модели, с посочване мерките за защита от нелегитимен достъп и необходимостта от авторско-правна реформа на европейско и национално ниво. Направени са оригинални заключения относно перспективите за развитие на нелинейните медийни услуги в електронна среда и постепенния упадък на линейните медийни услуги и утвърждаване на доставчиците на услуги за споделяне на съдържание като новите продуценти на аудиовизуално съдържание.

Трудът има и свои съществени *научно-приложни приноси* и особено *образователни приноси*, които се изразяват в предоставяне на добре структурирано и систематизирано знание за управлението на продуцентски права в цифрова среда. Подобно изследване запълва празнина в съществуващите научни трудове по темата и би било полезно помагало не само за професионалисти в областта на екранните изкуства, но и за всички студенти в НАТФИЗ, обучаващи се във факултет „Екранни изкуства“.

IV. Заключение

Изтъкнатите по-горе авторски приноси и достойнства на представената конкурсна документация: публикации и хабилитационен труд, както и дългогодишната преподавателска и изследователска дейност на кандидатката, и изпълнението на националните минимални критерии за академичната длъжност, ме мотивират да гласувам положително доц. д-р Марияна Георгиева Лазарова да бъде избрана за „професор“ в област на висше образование: 8. Изкуства, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“ (мениджмънт в екранните изкуства (авторско право).

Подпис:

Проф. д-р Станислав Семерджиев

София, 3.9.2022